

Motion till riksdagen 2016/17:3731

av Johan Forssell m.fl. (M)

med anledning av skr. 2016/17:170 Riksrevisionens rapport om sjukskrivning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder som följer av de slutsatser som Riksrevisionen framhåller och säkerställa att förslag på sjukförsäkringsområdet baseras på faktabaserad kunskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har granskat effekterna av att nekas sjukskrivning med avseende på individens hälsa, sysselsättning och framtida användning av sjukförsäkringen. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten År sjukskrivning bra för hälsan? (RiR 2016:31).

Riksrevisionens rapport visar att en strikt bedömning av rätten till sjukpenning har positiva effekter. Kostnaderna i sjukförsäkringen minskar till följd av minskade utbetalningar av såväl sjukpenning som sjuk- och aktivitetsersättning. Individens arbetsutbud ökar i genomsnitt och risken att slås ut från arbetsmarknaden minskar, och detta utan att negativa bieffekter uppstår i form av försämrad hälsa i befolkningen och ökade kostnader för ohälsa. En strikt bedömning gynnar också ett jämställt uttag från sjukförsäkringen. Det beror på att kvinnor är sjukskrivna mer än män och på att de påverkas relativt mer av en strikt bedömning. Avslutningsvis bidrar en strikt bedömning av rätten till ersättning till att minska den ekonomiska ojämlikheten. Det beror på att sjukförsäkringen relativt sett oftare används av personer med lägre inkomster och att nekande av sjukpenning ökar individens inkomster.

Regeringen redogör i skrivelsen för sin inställning till Riksrevisionens rapport. Regeringen anser att mer kunskap behövs för att rätt stöd ska ges i en sjukskrivningsprocess för att individen ska komma åter i hälsa och arbete. Då rapporten inte innehåller några uttalade rekommendationer avser regeringen inte att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

På senare år har det kommit ett flertal rapporter som förändrat kunskapsläget inom sjukförsäkringsområdet främst avseende behovet av tidsgränser inom sjukförsäkringen och incitament för de olika aktörerna i sjukförsäkringen. Regeringen har konsekvent valt att bortse från detta nya kunskapsläge.

Riksrevisionens rapport visar att en strikt bedömning av rätten till sjukpenning ger upphov till positiva effekter på såväl individ- som samhällsnivå. Kostnaderna i sjukförsäkringen blir lägre, individens arbetsutbud ökar och risken att slås ut från arbetsmarknaden minskar, och detta utan att negativa bieffekter uppstår i form av försämrad hälsa eller ökande kostnader för ohälsa.

Tidigare har Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, slagit fast att ”en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen ses som central för att uppnå en långsiktigt stabil sjukfrånvaro”. Även Försäkringskassan bedömer att tidsgränser i sjukförsäkringen, inklusive en bortre tidsgräns, är väsentliga komponenter i en väl fungerande sjukförsäkring och därmed i ambitionen att sjukfrånvaron ska ligga på en stabil och låg nivå.

Regeringen har, tvärtemot dessa myndigheters rekommendationer, avskaffat den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Detta agerande måste anses vara synnerligen anmärkningsvärt. Tyvärr ser vi också konsekvensen av regeringens avoga inställning till fakta och kunskap då de långa sjukskrivningarna ökat kraftigt sedan den bortre tidsgränsen avskaffades.

Vi menar att regeringens agerande inom sjukförsäkringsområdet präglas mer av politiskt önsketänkande än faktabaserad kunskap. Detta skapar problem då regeringens normgivning inte bara sker genom lagstiftning och myndighetsstyrning, utan dessa signaler riskerar att påverka samtliga aktörer inom sjukförsäkringsområdet och ytterst även enskilda individers attityd till sjukskrivning och hur man väljer att agera.

Framtida reformer av sjukförsäkringen bör utformas i enlighet med rådande kunskapsläge. Expertmyndigheters rapporter om behovet av tidsgränser och kontroller för att kunna uppnå en långsiktigt stabil och hållbar nivå på sjukskrivningarna bör tas på allvar av regeringen och leda till eftertanke och analys snarare än reflexmässigt avvisande om att kunskapsläget inte stämmer överens med regeringens politiska önskemål. Regeringen bör därför vidta åtgärder som följer ur de slutsatser som Riksrevisionen framhåller samt säkerställa att förslag på sjukförsäkringsområdet baseras på faktabaserad kunskap.

Johan Forssell (M)

Mikael Cederbratt (M)

Tina Ghasemi (M)

Lars-Arne Staxäng (M)